

Kerken stand-by bij fabriekssluiting

door Anne Kooi

(Artikel in: Toer, impulsen voor inspirerend kerk-zijn)

Ongeveer een jaar geleden kwamen de eerste berichten.

Een vertrouwde fabriek, één van de belangrijkste werkgevers in de omgeving, zou zijn deuren gaan sluiten. Alle 280 werknemers zouden hun baan verliezen. Voor de kerken in de omgeving was dit alarmerende bericht aanleiding om na te gaan of er voor hen in deze kwestie een taak weggelegd was.

Vrij snel nadat de eerste berichten de ronde deden, werd vanuit de protestantse en katholieke kerken een groep mensen gevormd die het verhaal gingen volgen. Men had daar al wat ervaring mee. Een paar jaar eerder heb ik een groep predikanten en andere kerkelijke mensen betrokken bij de sluiting van de ENKA-fabriek in Ede. Ik wilde kerkmensen laten zien wat er in hun directe omgeving gebeurt.

Nu ging het om de Albany-fabriek. Er werd een bedrijfsbezoek georganiseerd. Voor veel mensen die zo vanuit de kerken betrokken raakten, was dat bezoek een eerste kijkje achter de schermen in het bedrijf.

De fabriek maakte filters van verschillende soorten vezels voor de papierindustrie. Dat is een vrij hoog gespecialiseerde groep producten. Er zijn niet veel andere fabrieken in de wereld die dezelfde producten kunnen maken, en er zijn nauwelijks andere die alle producten kunnen maken en dat dan met dezelfde hoge kwaliteit.

Voor de mensen die de fabriek bezochten was het schokkend om te horen wat de achtergrond van de voorgenomen sluiting was. De fabriek die in hun directe woonomgeving staat, bleek een onderdeel te zijn van de mondiale onderneming 'Albany'. De hoofdvestiging staat in Albany in de staat New York, een gebied met van oudsher veel houtkap en papierindustrie. De directie

in de Verenigde Staten had besloten om de productie terug te dringen om als het ware een kunstmatig tekort op de wereldmarkt voor filters te laten ontstaan. Dan zou de prijs hooggehouden kunnen worden. Men verwachtte namelijk een afname van de vraag naar deze filters die weer te maken had met de ontwikkelingen in de elektronische communicatie.

Voor de werknemers was deze beslissing onbegrijpelijk. Tijdens het bezoek van de delegatie van de kerken legden vertegenwoordigers van de Ondernemingsraad (OR) uit dat de vestiging in Dieren wel degelijk winst maakt. En dat het één van de hoogst gekwalificeerde onderdelen van de onderneming is als het gaat om de kwaliteit en de differentiatie in de productiemogelijkheden. Dat juist deze vestiging moest sluiten was niet te verteren. De enige grond voor het ontslag van 280 werknemers lag in het toevallige productievolume van de fabriek. In Dieren werd precies de hoeveelheid filters geproduceerd die de directie ideaal achtte voor de afname van de totale capaciteit van de onderneming. De OR en de vakbonden hebben zich fel verzet tegen dit voorname van de directie. Maar er was niets tegen in te brengen. Per 1 augustus stond het overgrote deel van de werknemers op straat.

Rol voor de kerken?

De mensen die vanuit de kerken betrokken raakten bij deze sluiting hebben intensief nagedacht over wat zij met dit gegeven moesten aanvangen. Eerst was daar de vraag of er steun gegeven kon worden aan de OR en de vakbonden in hun gevecht met de directie. Dat aanbod bleek vrij snel afgewimpeld te worden, en wel om twee redenen. Ten eerste omdat er vanuit de kerken niet veel 'gewicht' in de schaal gelegd kon worden - zij waren niet rechtstreeks betrokken. Er was bijvoorbeeld maar een enkele werknemer lid van één van de kerken, en een algemene toename in de problematiek van werkloosheid die voelbaar zou zijn voor de kerken in de streek (armoede, pastorale problematiek) was niet direct te verwachten. Kerken zouden dan hooguit een moreel appèl hebben kunnen doen, en daar zat men niet op te wachten. Een tweede reden was dat na verloop van tijd de OR en de vakbonden geen reële mogelijkheid meer zagen in het vechten voor het openhouden van de fabriek. Er is toen gekozen voor het uitonderhandelen van een zo goed mogelijk sociaal plan. Overigens waren de contacten tussen de kerken en de mensen in het bedrijf hartelijk - men weet elkaar nu te vinden.

Luisterend oor aangeboden

Vorige maand is de delegatie vanuit de kerken voor de laatste keer bij elkaar gekomen. Zij hebben samen met een voormalig lid van de OR doorgepraat over wat er nu met de mensen die bij de Albanyfabriek in Dieren/Spankeren werkten, gebeurd is. De berichten waren redelijk positief. Een grote groep is met een goede regeling vertrokken. Anderen hebben toch weer een nieuwe baan gevonden. Maar er is een kleine groep van naar schatting dertig ex-

werknemers die moeilijk zit. Sommigen hebben een nieuwe baan gekregen, maar konden daar niet wennen en zijn opnieuw werkloos. Er zijn er die het gewoon niet lukt om een nieuwe baan te vinden, omdat ze te jong zijn voor een goede regeling maar te oud op de arbeidsmarkt. En er zijn mensen die op het persoonlijke vlak veel moeilijkheden hebben, zoals een scheiding of het gedwongen zijn het eigen huis te verkopen.

De kerken hadden rond de feitelijke sluiting alle werknemers een brief geschreven, waarin zij lieten weten dat ze een luisterend oor wilden bieden wanneer daar behoefte aan was. Daar is toen geen gebruik van gemaakt. Maar een conclusie van dit ervaringsverhaal is dat een eventuele financiële en/of sociale problematiek pas op langere termijn zichtbaar wordt. En wie weet wat voor indruk de kerken hebben achtergelaten. Want toch: een andere conclusie is dat het echt gewaardeerd wordt wanneer er uitdrukkelijk aandacht is van de kerken voor problemen in de samenleving die zich voordoen op de plekken waar die kerken aanwezig zijn •

Anne Kooi is arbeidspredikant en was verbonden aan het Protestants Diensten-centrum Gelderland

